

Ny civil protestkultur i EU

Vibeke Sperling

Unge vil gøre op med materialismen. Utopier er tilbage, men det nye oprør ligner ikke 68, som var et opgangsfænomen. Nu revolterer den første efterkrigsgeneration, der kan forvente mindre af fremtiden end forældrene

Nogen forudså de ungdomsoprør, der i år har bølget ind over Europa og resten af verden. Den franske modstandshelt og forfatter Gerald Celente skrev i 1995 i sin bestseller *Trends 2000*: "De flokkedes i gaderne. De marcherede dag og nat. Da deres demonstrationer mobiliserede og fik momentum, fik studenterne følge af de arbejdsløse, de underbeskæftigede og dem, der ikke kan beskæftiges".

Årets mest slagkraftige ungdomsbewægelse i EU startede på twitter. 15. maj efter en demonstration imod nedskæringer i Spaniens uddannelsessystem slog omkring 40 studerende lejr på Madrids hovedplads og talte sammen om landets problemer til langt ud på natten.

Spanien har som Grækenland og Italien et enormt budgetunderskud. Recepter imod det i EU-lande har betydet stigende arbejdsløshed, især

blandt unge. I Spanien kom ungdomsarbejdsløsheden op på chokerende 44 procent.

På Puerta del Sol i Madrid ville de unge den majaften blive natten over, men de blev drevet væk af politiet ud på morgenen. En måned tidligere havde de sovet på pladsen i kø til billetter til en koncert med den canadiske popsanger Justin Bieber.

Christian Science Monitor beskrev forløbet således: "Ingen er sikker på, hvem der sendte den første 'Bieber tweet', men den fængede øjeblikkelig med teksten: "Vi må sove på pladsen for Bieber-billetter, men vi må ikke for at diskutere vores fremtid'."

Tweeten afspejlede frustrationen blandt unge i hele Europa over bankerne og finanssystemet, og den udtrykte kravet om ændringer. Zapatero regeringen klamrede sig som regeringer på tværs af Europa til en

neoliberal model med nedskæring af budgetunderskud og skatteyderbetalte hjælpepakker til banker.

Der tilbydes intet fremtidsperspektiv for veluddannede, men arbejdsløse unge, for ikke at tale om de mindre heldige, der end ikke har en uddannelse.

Twitter-opråbet bragte straks hundredvis af unge til Puerta del Sol, så titusinder i teltlejre med seminarer og internetkommunikation døgnet rundt. Det blev til bevægelsen *Indignados*, de indignerede.

Idealismen lever

De spanske unge havde ladet sig inspirere af den 93-årige franske modstandshelt og forfatter Stéphane Hessels bestseller *Get Indignant*, som de navngav bevægelsen efter. Hessels vigtigste besked til de unge er, at de ikke skal acceptere, at idealismen skulle være død.

Et banner på Madrids Puerta del Sol syntes henvendt til alle under 30 i Europa: "Uden arbejde. Uden hjem. Uden fremtid. Uden frygt."

'Uden frygt' viste, at bevægelsen handler om mere end arbejde, men også om krav om et værdigt liv og om at samfundet sætter livet højere end økonomiske interesser.

De spanske unges ideer bredte sig til Rom, Athen, Berlin og Frankfurt og en hidtil mindre bølge til Skandinavien. Det blev en global bevægelse, der deler frustrationer og aktionsplaner via internet.

De spanske unge lod sig inspirere af de unge bag det arabiske forår og begge grupper har inspireret unge i Europa.

Den 29-årige franske kvinde Gaelle Simon, der mistede arbejde og lejlighed i Schweiz, har udtrykt det således på Facebook: "Jeg havde været deprimeret, men efter Tunesien og Egypten kunne jeg se, hvad de spanske lømler havde gang i. Noget er helt galt i vores system, men vi behøver ikke at acceptere det".

Politikere rundt i Europa har kaldt bevægelserne en 'tikkende bombe'. Men det er ikke én, men mange bomber, for hver enkelt protestbevægelse har rødder i nationale elendigheder. Men det er formentlig ikke for meget at sige, at den vigtigste er den samlede bevægelse blandt europæisk ungdom. "Det skyldes dens størrelse og i en tid, hvor Europas finanser og kollektive identitet bliver stadig mere skrøbelige", hedder det på Facebook.

I omkring 40 interview med unge under 30 år i Spanien, Grækenland, Storbritannien og Frankrig er det gennemgående fælles træk: unges manglende tro på deres politiske ledere. Som *Die Zeit* påpeger, (3.11.11) falder det sammen med unges dalende valgdeltagelse og ringe interesse for partier.

Både efter Anden Verdenskrig og efter Murens fald havde perspektivet om et forenet Europa stor appel blandt unge. Den franske tænker Dominique Moisi kaldte det en

‘quasi-religiøs følelse’ blandt studenter at solidariser sig med tjekker, slovakker og polakker. 68’ernes solidaritet med tredje verden var blevet europæiseret.

Der er nu rejst tvivl i unges sind om den europæiske drøm, for der er langt mere tvivl end optimisme blandt unge.

Meningsmålinger viser, at østeuropæiske unge nu identificerer sig meget stærkere med Europa end vesteuropæiske. I Øst har de nydt godt af EU-fonde og har derfor ikke lavere forventninger til fremtiden end deres forældre, som det er tilfældet med unge i ‘det gamle Europa’.

Når det gælder det tidligere Øst-tyskland, ser det anderledes ud.

Det tyske blad *Stern* offentliggjorde for nylig en undersøgelse, der viste, at 54 procent af tyskerne ønsker D-marken tilbage. I øst er det hele 67 procent. Igen er tendensen stærkest blandt de unge, ifølge *Die Zeit*.

Ikke som i 1968

Der drages ofte sammenligninger med 68-bevægelsen, men det er egentlig helt misvisende. 68-erne var et overskuds- og fremskridtsfænomén. Det var opgangstidernes bevægelse. De aktuelle bevægelser er drevet af Europas første generation efter Anden Verdenskrig, der har dårligere fremtidsmuligheder end deres forældre. Og de anklager poli-

tikerne for at være grådige finansfolks lakajer.

Politisk er der uden tvivl tale om, at Europas unge går til venstre med stærke anarkistiske islæt som det såkaldte Pirat Parti ved lokalvalget i Berlin.

Men hvad er der blevet af solidariteten? Tyskerne har svært ved at acceptere, at de skal betale for de såkaldte siesta økonomier: Grækenland, Irland, Portugal, Italien og Spanien.

Den slovakiske filosof Slavoy Zizek skriver: “Kapitalismens tabu er brudt, nu er det tid til at tænke i alternativer” (*Information* 26. okt. 2011).

Der er nu tale om “pluralitet af anerkendelseskampe – anti-racistiske, feministiske osv”. Kapitalismen er “genopstået som selve hovedproblemet identifikation”, ifølge Zizek: “Problemet er ikke tilfældig korrupsion eller grådighed – problemet er et system, der ansporer til og skaber korrupsion blandt mennesker”.

Og det er det faktisk lettere for unge at finde gehør for, end det var for de ‘forkælede 68’ere’, for langt ind i magthavernes rækker er der en forståelse for ‘systemfejlene’, som ikke var der i sin tid, da oprøret var et produkt af fremgang for det kapitalistiske system.

“Vi er berettigede, ja, forpligtede til at tænke i alternativer”, skriver Zizek, for “ægteskabet mellem kapitalisme og demokrati går mod skilsmisse”. Der ses ikke mindst i det

store globale billede, hvor Kina står for verdens mest skånselsløse kapitalisme.

Men vogt jer for 'falske fjender', der pønser på at spænde de unge for magthavernes vogn, advarer Zizek. Og sådan gik det jo for 68'erne, der så kapitalismen spænde dem for sin vogn med et voldsomt boom i kreative teknologier. Kapitalismen har en formidabel evne til at forny sig, men har stadig sværere ved det på grund af finanskrisen og fravær af karismatiske og frem for alt visionære politiske ledere. "Jeg tror først og fremmest, at det handler om, at 68-generationens bedrifter hurtigt og effektivt er blevet integreret i samfundet", skriver Alexander Stephanou, 22-årig psykologistuderende i en enquete i *Politiken*.

Utopien er tilbage

Utopien er tilbage og Zizek er en af inspiratorerne for de unge. Skal man søge andre inspiratorer i bevægelserne, som hidtil ingen ansigter har, kan fremhæves David Graeber, Naomi Klein og Toni Negri.

Den 50-årige amerikanske antropolog, globaliseringskritiker og anarkist David Graeber plæderer i bogen *Lost People* for direkte aktion i form af demokrati uden regering.

Han havde efter kommunismens fald ventet, "at mere menneskelige former for marxisme da ville følge. Men i stedet fik folk i Østeuropa chokterapien, den allermost brutale

form for uhæmmet kapitalisme".

Venstrefløjen opgav utopien efter kommunismens fald, og neoliberalismen blev dominerende, fremhæver Graeber, der sidestiller stalinisme med neoliberalisme.

Den 41-årige Naomi Klein har som Graeber talt til *Occupy*-bevægelser rundt i USA og Europa. Hendes bestseller *No Logo!* udkom samtidig med den første nyere protestbevægelse – imod WTO-mødet i Seattle i 1999. Siden har hun været ikonet for anti-globaliseringsbevægelsen. Om de nye ungdomsbevægelser sagde hun under en demonstration tidligere på året:

"Vi har indladt os på en kamp imod planetens mægtigste politiske og økonomiske kræfter. Det gør bange. Og des større vi bliver, des mere angst. Men det er smukt, det jeg ser. I bekymrer jer om hinanden. På min yndlingsplakat står: Jeg bekymrer mig om dig".

Der er en vis kontinuitet i, at Naomi Kleins forældre var hippier og som Graeber havde jødisk kommunistiske bedsteforældre.

Italieneren Antonio Negri opererer med begrebet 'multitudes' for masserne i bogen *Multitude*. Masserne har i årevis levet over evne med kreditkort, og nu må unges studiegæld og udviklingslandes gæld eftergives, mener Negri.

Frustrerede unges optøjer og plyndringer i London i sommeren 2011 var imidlertid ikke enkeltstående undtagelser fra årets 'regel'

om ikke-voldelig reaktion. Det var en alvorlig advarsel om, at det kan gå gruelig galt. Lignende optøjer i Paris' forstæder i 2005 og 07 var blandt de skræmmende fortilfælde.

Frankrig har nu '700 generationen', der tjener 700 euro om måneden, som er alt for lidt for den fleste at overleve for.

Globalt er det kun Sydøstasien, der har lav ungdomsarbejdsløshed. I Europa begyndte væksten i ungdomsarbejdsløshedsskaren faktisk før finanskrisen startede i 2008. I 2007 var den gennemsnitlige ungdomsarbejdsløshed 14.4 procent, ifølge Eurostat, Europa-Kommissionens statistiske kontor. I 2010 var den steget til 20 procent, højest i Sydeuropa.

Ved valget i Storbritannien i maj 2010 vandt liberaldemokraterne studenternes hjerter og stemmer med løfter om, at universitetsafgiften ikke ville stige. Men i december samme år blev afgiften tredoblet. Det udløste en enorm studentermarch gennem det centrale London. Unge fra alle dele af landet blev kørt ind i busser. Andre samfundsgrupper tilsluttede sig det, som fik navnet *Winter Protest* eller *Fight Back!*.

Studier viser, at 46 procent af europæerne under 34 bor hos en eller begge forældre, fordi de enten er arbejdsløse eller ikke tjener nok til egen bolig. Efter en tid, hvor unge flyttede stadig tidligere hjemmefra, er mange stavnsbundet til forældre-

nes bolig. Og de skældes ud som dovne og uduelige.

"Vi hører politikere tale om sammenbrud for unges ansvarlighed, et moralsk kollaps. Vi hører om børn, der går amok, ryggesløse unge. Det er det rene nonsens", siger Ed Howker, medforfatter til *Jilted Generation: How Britain Has Bankrupted Its Youth* til *The Guardian*.

Mors og fars bank

"Denne beskrivelse af generationen, ikke fra forældre, men fra politikere og til an vis grad massemedierne, er uansvarlig og uinformeret. Vi har tv-shows som 'Bank of Mom and Dad.' Det er dybt krænkende", siger Howker, der lige er blevet 30 år: "Alle disse forskellige tossede generaliseringer af unge har ingen forbindelse til den sårbare situation, som de føler sig i".

Til *Al Jazeera* sagde den amerikanske professor Henry Giroux i september, at de traditionelle medier finder ungdomsbevægelserne truende, fordi det ikke bare er protest. Bevægelserne viser, "at unge ikke køber det skidt, som kommer fra de traditionelle medier. De udfordrer dem og skaber deres egne ringe af viden og uddannelse. Det er skræmmende for dem, at de unge faktisk kan skabe en kultur, hvor dialog, systemkritik, kritisk engagement og global ansvarlighed kan komme i spil – det skræmmer virkelig de finansielle og dominerende eliter.

Dette er en kamp for radikalt demokrati”.

Det begyndte i Tunesien

Det begyndte i Tunesien og Egypten, de unges oprør imod det bestående. Og det bredte sig til demokratiske samfund, USA og Europa. I Europa først til Spanien og Grækenland. Protestbevægelsen nær hjertet af USA's finansielle centrum i New York City blev startet af en håndfuld studenter. Det samme gjaldt i London og Frankfurt.

17. oktober mildnede EU-ledere kravet om hårde besparelser efter de største ungdomsdemonstrationer på tværs af kontinentet.

Besparelser skal være “så vækst- og jobskabesvenlige som muligt”, sagde EU's præsident Herman Van Rompuy. Nedskæringer må ikke ramme de fattige uforholdsmæssigt, sagde han og understregede, at “en fair fordeling så absolut er nøglen”.

Europa-Kommissionens præsident, Manuel Barroso, sagde, at han “meget vel forstår frustrationen og indignationen blandt unge mennesker”.

“Disse unge menneskers bekymringer for (manglen på) vækst og arbejde er helt legitime, men det er vores pligt at klare denne upopulære periode for at sikre en bedre fremtid”, sagde Van Rompuy.

Europæiske elitors svar har imidlertid generelt været ‘Gå tilbage til arbejdet og hold op med at forstyrre status quo’. Men det gør selvfølgelig

protestpotentialet mere brændbart at sige ‘gå tilbage til arbejdet’ til skarer af arbejdsløse.

På hellig grund

Noget af det særlige ved bevægelserne er deres store forskellighed.

Occupy London er for eksempel totalt forskellig fra *Occupy Madrid* og *Athen*. Anthony Barnett, medgrundlægger af *OpenDemocracy*, kaldte 19.10.11 London-bevægelsen lille, men beslutsom og på hellig grund, St. Paul Katedralens: “Bevægelsen at besætte pladser er enormt vigtig. Det blev jeg overbevist om, da jeg drog til besættelsen af Plaza del Sol i Madrid i sommer. Jeg besøgte også Syntagma Pladsen i Athen i juli, og den var igen meget forskellig. Den lignede meget mere traditionelle protester blandt mennesker, der føler i deres hjerter, at de vil tabe, snarere end de føler, at de er med i noget nyt, som kan vindes, som det meget slående var tilfældet i Spanien”.

Det var noget ganske særligt, at det ikke var offentligt rum, som blev besat i London, men en kirke. Kirkeleder Giles Fraser sagde først, at demonstranterne kunne blive.

“Der er stor skepsis om besættelsens blandede krav og beslutsomme upolitiske fremfærd, især fra nogle af de mere militante, der var med i *Winter-protesten* og *Fight Back!*”, skrev Anthony Barnett.

St. Paul tabte imidlertid penge, da

besøgstallet faldt. En talsmand for katedralen sagde til *Daily Telegraph*, at demonstranter ikke ville blive smidt ud: "Men vi opfordrer dem til at fjerne sig. Vi appellerer til deres bedste side". Hvad med kirkens bedste side?, kunne man spørge. Og sidst i oktober sagde kirken stop.

Til *Al Jazeera* sagde Henry Giroux, forfatter til bogen *Youth in a suspect society*: "Det er interessant at se unge over hele verden reagere imod de barske nedskæringer på grundlag af neoliberal økonomi i Frankrig, Grækenland og hele Vesteuropa og samtidig de unge mennesker, der kæmper imod autoritære regimer i Mellemøsten. Og interessant at se det blive indoptaget i USA i samme omfang imod de horrible forhold for unge mennesker her. Da tænkte jeg, at endelige har det arabiske forår og europæiske revolter taget land (i USA), især gennem brug af sociale netværk og andre nye medier, så de er gået uden om den dominerende presse, der ikke synes at have andet end foragt tilovers for dem".

Al-Jazeera påpegede som mange andre kritikere, at *Occupy Wall Street* domineres af hvide unge, de fleste med europæisk baggrund, mens de unge farvede, der er ramt meget hårdere af USA's finansielle krise, er svagt repræsenterede.

"Alliancer tager tid. Jeg ser det som den klassiske afvisning. Hvis det er en venstredrejet bevægelse og den ikke medtager enhver mulig vinkel, så afviser vi den. Jeg tror, at

mange fattige unge, der ses som påvirkelige, men er marginaliseret af race og klasse, prøver at finde en plads i denne bevægelse. Disse unge er uden stemme og derfor magtesløse", understregede Giroux.

Mens socialstaten disintegrerer, kriminaliseres utilpassede unge i alle vestlige samfund, påpeger professor Giroux, der mener, at vi er endt med en kultur, der er så gennemsyret af neoliberal logik, at mange hader socialstaten og ingen forståelse har for solidaritet: "Og som jeg har argumenteret for i 35 år, må vi tage alvorligt, at uddannelse er en fundamental del af politik. Demokrati har tendens til at blive meningsløst, hvis det ikke indeholder social og økonomisk frihed".

Bevægelsen, der også kalder sig *99 procent*, er i sin essens vidt forskellig fra de voldelige protester imod nedskæring og marginalisering i Storbritannien tidligere i 2011. *99 procent* har et meget bredere fokus: en ny generation, der trods hårdt arbejde alligevel endte i dyb krise; generel pessimisme om fremtiden.

Fortællingen om *99 procent* og *Occupy* går på tværs af kendte politiske spektre og kan ikke forstås inden for en traditionel politisk optik. Det er uvist, om *99 procent* kan tvinge det politiske system til at lytte længe nok til, at det skaber virkelige ændringer. Det kræver formentlig større enhed i bevægelsens rækker. Venstreorienterede bevægelser er traditionelt gode til at forblive små. Om

tiderne har ændret sig i den henseende, står tilbage at se.

Finanskrisen har ændret alt og vil givet mærkes i årtier, men det betyder ikke nødvendigvis et skifte til venstre.

Med mindre de nye bevægelser bliver folkelige på samme måde som i Spanien, hvor den har mobiliseret titusinder og påvirker hundredtusinder, kan det blive en krusning på overfladen. I Spanien har bevægelsen også mange uløste problemer, men bevægelsen har allerede ændret en helt generation.

Markedsfundamentalisme

Der er to ting, som må huskes. For det første at vi er på slutningen af en epoke, domineret af neoliberal markedsfundamentalisme. De ændringer, som sker, er politiske i bredeste forstand: Sammenbruddet for USA's hegemoni, Wall Street og London City og deres finanskapitalmodeller, det massive kommunikationsskifte og klimaforandringerne.

Alle, men især dem som nu bliver voksne, prøver at finde veje til at skabe et anstændigt liv under et utåleligt, eller i hvert fald ikke bæredygtigt system.

Og sammen med det historiske sammenbrud for markedsfundamentalisme sker den langsomme død for socialdemokratisme. Hvad der skal sættes i stedet, er det store spørgsmål for ungdomsprotesterne.

Den egyptiske revolution er ikke

just gået, som de unge aktivister håbede og *Occupy*-bevægelserne er stadig vage om deres mål. Men omfanget er ikke til at tage fejl af. Bevægelsen bredte sig til mindst 1.500 byer rundt i verden.

Flammer i Rom

James Walston, professor ved Roms Amerikanske Universitet, skriver til *OpenDemocracy*, at de optøjer, som kom til at overskygge *Besæt Rom*-demonstrationerne viste, at både initiativtagerne og politiet var "totalt uforberedte på den forudsigelige kapring af protesten, mens regeringen fortsætter med at vende det blinde øje til utilfredshedens rødder".

Det mest chokerende var, at det ikke kom som et chok. I ti år siden volden ved G8-mødet i Genova i 2001 "har der været stor sandsynlighed for, at et ret lille antal velorganiserede kaprer demonstrationer".

Italienske demonstrationer plejer at have deres egne vagtkorps, men ikke denne gang. Og masser af fotos og videoer viste politifolk, som blot står og ser forvildede ud.

Italienske kommentatorer havde i månedsvis advaret myndigheder om faren for, at økonomiske elendigheder fører til vold. De kommentatorer blev anklaget for at opfordre til vold.

Den klare besked i Rom og fra andre europæiske byer har været, at banker og regeringer har optrådt

inkompetent, og at især unge ikke er parate til at sælge deres fremtid for andres forbrydelser og stupiditet. Unges forventninger er trådt under fode, og de er vrede. Men bortset fra Rom foregik den store demonstrationsdag relativt fredeligt.

De få, som stjal showet i Rom, refereres ofte til som *Black Block*, som om det er en enkelt organisation. I øvrigt præcis som dansk politi kaldte også fredelige demonstranter under klimatopmødet i København.

Black Block er ikke en organisation, men små grupper af mest unge mænd, der bruger venstreorienteret og som regel anarkistisk retorik og fascistiske metoder.

Det er metoder, som er udviklet i Tyskland og andre europæiske lande over de sidste 25 år. Ifølge det italienske dagblad *La Repubblica* har 'de sorte' brugt uroen i Grækenland som træningslejr.

"Dem, som brugte vold, er i stand til at bruge mere alvorlig vold med terrorangreb. Vi kan kun håbe, at lovens håndhævere vil være i stand til at klare de symptomer og endnu vigtigere, at regeringer er parate til at tage sig af de underliggende årsager og samarbejde med flertallet af fredelige demonstranter", skriver James Waltson.

Men indenrigsminister Roberto Maroni var det eneste medlem af Italiens regering, der offentligt anerkendte de fredelige demonstranter. Resten af regeringen afviste det som farligt venstrefløjsværk. Den nye le-

der af den Europæiske Centralbank, Mario Draghi, sagde imidlertid før volden begyndte, at demonstranterne havde meget ret.

"Ungdomsbevægelsers rolle i Europa og Egypten" hed en konference i Europa-Parlamentet 12. juli 2011 som led i et besøg fra egyptiske politiske partier. Egyptiske deltagere talte om deres ungdomsrevolutioner og de ikke-voldelige strategier.

Det var et godt eksempel på, at inspiration fra Europa kan inspirere egypterne ikke mindst til nye former for organisering af ungdomsindflydelse, lige som egypterne kan levere gode eksempler på, hvordan ungdomsaktivisme kan gøre en ende på alle former for uretfærdighed.

Besæt Frankfurt

Bevægelsernes anonymitet er både deres styrke og svaghed. *Occupy Frankfurt* reagerede imod, at deres talerør for en tid, Wolfram Siener, blev en sand mediedarling. I besættens lejr 'afsatte' man Siener og valgte en gruppe af personer, der skulle besvare spørgsmål fra journalister om protestlejreren tæt ved Den Europæiske Centralbanks hovedsæde i Frankfurt.

Siener syntes ellers perfekt: arbejdsløs, ingen uddannelse og uden politisk erfaring.

Sagen Siener viste, at det i høj grad er en kamp for opmærksomhed og indflydelse. "Men der gemmer sig mere bag. Det drejer sig

også om spørgsmålet, hvordan *Occupy* bevægelsen skal komme videre. Hvor principfast den skal være, hvor professionel og hvor effektiv. Og hvad effektivt overhovedet betyder”, skrev *Die Zeit*.

Des længere protesten varer, des mere går den selvfølgelig deltagerne på nerverne og i skrivende stund er det et spørgsmål, om det er blevet alt for koldt i Frankfurt og andre europæiske byer.

Die Zeit skriver: “I de første dage var lejrfolket sikre på, at de ville redde verden. Demonstrationen, rejsningen af telte, de første møder, alt sammen udløste en berusende tilstand. Det kommer ikke på tale at give op, i hvert fald ikke endnu. Mange har bragt ofre, udskudt eksamener eller ladet ferien gå op i røg og selv afvist job”.

Ideen om revolution er sat tilbage på dagsordenen efter at have ligget i dvale efter kommunismens fald og kapitalismens selvproklamerede sejr.

Mange i besættbevægelserne og hvad de ellers kalder sig, ser det som en dyd ikke at formulere præcise krav. Men plukker man lidt fra paroler rundt i Europa gælder det:

“Demokratisk styring af økonomien, så samfundsværdierne lægges i hænderne på millionerne ikke på millionærerne”.

“Gratis sundhed og uddannelse samt ordentlige job til alle”.

“Penge til job og uddannelse, ikke til banker”.

“Fordel arbejdet uden lønned-

gang. Ingen nedskæringer, privatiseringer eller fyringer”.

“Lad de store virksomheder og banker betale for deres kriser og nationalisér disse institutioner under demokratiske kontrol og ledelse”.

“Smid trojkaen af tyve – EU, IMF og den Europæiske Centralbank – ud fra Grækenland, Irland og Portugal”.

“Dette er ikke vores gæld. Vi vil ikke betale den”.

“For fælles international aktion, herunder strejker og generalstrejker”.

“For arbejdernes og de fattiges Europa, ikke de grådige kapitalisters!”

“Solidaritet imod nedskæringer, racisme, arbejdsløshed og fattigdom”.

“Reelt demokrati kræver opgør med bankernes og bossernes diktatur”.

Nogle har også brugt ordene fra Julius Cæsar: “Med penge skaffer vi mænd og med mænd skaffer vi penge”. Man køber folks stemmer og lader dem betale prisen.

OK med lidt kapitalisme

Holdningerne, der er kulmineret i besættbevægelserne, går langt tilbage og har ofte tabt. Og det er langt fra sikkert, at nutidens *Occupy* vil betyde varige ændringer af systemet. Men på et punkt kan de komme til at ligne oprøret i 68, for selv om de ikke ændrer systemet grundlæggende,

kan de betyde varige ændringer af samfund i Europa og resten af verden.

68 gjorde Danmark og en række andre europæiske lande mindre autoritære. Nutidens ungdomsbevægelser vil forhåbentlig forblive søgende efter varige alternativer og dialog, der kan sætte spor i form af nye klæder til kapitalismen, som der passer demokratiets krop bedre end de nuværende gevandter.

Der er ikke tale om nogen konsekvent antikapitalistisk bevægelse. En undersøgelse gennemført af *New York Magazine* blandt New Yorks unge demonstranter viser, at 46 procent af dem mener, at kapitalismen ikke er så slem endda, men at den må kontrolleres af folkeligt kontrollerbare regelsæt.

Oprørerne i 68 følte, at der kun lå fremskridt for økonomisk og socialt demokrati forude. De aktuelle bevægelser har langt større forståelse af, at udviklingen ikke er lineær, for de lever under tilbageslag.

I europæiske lande, hvor ytringsfriheden ikke er truet, kan vejen alligevel forekomme uendelig til ungdomsbevægelsernes mål, for det er i sin essens en total ændring af samfundene, de vil, altså europæiske

revolutioner. Men der er jo også lande i Europa, hvor der med inspiration udefra kan opnås mere nærliggende mål: opgør med diskrimination og fordomme med indskrænket ytringsfrihed og menneskeretskrænkelser.

Det afgørende er, at indignationen og vreden er tilbage. Ved at læsse krisens byrder over på milliarders fremtid jorden over i bankers interesser har politiske eliter drevet millioner ud i en håbløs fremtid med massearbejdsløshed eller lavt betalte job.

“Det, som de kalder demokratisering af Grækenland, Irland og Portugal fra den Europæiske Centralbank, Den Internationale Valutafond og EU. Det er deres Europa, ikke vores!”, lyder det fra en blogger.

68’erne så uendeligt mange flere virksomheder dukke op end lukke. For nutidens unge er det omvendt. Men som der står på *Occupy Denmark’s* Facebookside: “99 til én. Det er virkelig gode odds”.

Vibeke Sperling er redaktør af Udenrigs og medarbejder ved Politikens udlandsredaktion.